

*Анри Гено –
влиятелен съветник
в Елисейския дворец*

През 1996 година списанието „Експансион“ отпечатва статията „Анри Гено, необикновеният мислител: един ярък сив кардинал“, за да привлече вниманието върху приближения на Филип Сеген и Шарл Паскуа. Петнайсет години по-късно същият човек е в сърцето на властта с титлата специален съветник на президента на Републиката.

Бързо издигане

Анри Гено е израснал в Арл, където е роден през 1957 година. Баща му е неизвестен. Майка му, камериерка, и баба му отглеждат момчето. След като завършва гимназия, младежът отива в Париж и следва в Института за политически изследвания и в Университета „Пари-Сорбон“. Скъсан на приемния изпит в Националната школа по администрация, той получава диплом по политическа икономия в Университета „Пари-Дофин“ и започва кариерата си в „Креди Лионе“ през 1982 година. От 1984 чете лекции в голямо търговско училище – Европейската бизнес школа в Париж и във Висшето училище в Сен-Клу. Същевременно младежът влиза в кабинета на кмета на Дижон Робер Пужад. Той бързо си

LES EMINENCES GRISES DU POUVOIR
Copyright © 2011, Dimitri Casali et Walter Bruyère
All rights reserved.

© Весела Шумакова, превод
© Анелия Калева, худ. оформление на корицата
© Издателство ЕРА, София, 2013
ISBN 978-954-389-253-2

създава връзки, включително с говорителя на Обединението в подкрепа на републиката Франк Боротра. През 1987 година отива на работа в Министерството на финансите. Тогава пише някои речи на Жак Ширак, който е кандидат на президентските избори през 1988.

В сянката на Филип Сеген

Десницата се проваля през 1988 година и Гено се връща в търговската банка, продължавайки да преподава като доцент в Института за политически изследвания. През 1992 година в сянката на Филип Сеген участва в създаването на списък с противниците в десницата на референдума за договора от Маастрихт. Става един от най-близките сътрудници на депутатата от Вож. Политикът възлага на Анри Гено поста шеф на кампанията за ратифицирането на договора. И двамата са от Южна Франция и споделят увлечението си по художествената литература и историята. И двамата са голисти и не желаят да бъдат нито от лявата, нито от десницата, а да служат на републиката и на Франция. Когато Филип Сеген умира през 2010 година, Анри Гено, много развълнуван, говори за общността на мисълта, която се е създала между тях: „Това бяха фантастични битки. Мисля за Маастрихт, но и за борбата срещу конформизма и за необикновената формулировка за „социалния Мюнхен“, която той даде веднъж, използва я срещу

онези, които смятат, че трябва да се приспособим към масовата безработица“.

По-скоро Сеген, отколкото Паскуа

След победата на десницата на парламентарните избори през 1993 година Гено е повикан от Филип Сеген. Новият председател на Националната асамблея го превръща в един от своите командировани служители. Ангажиран против договора от Маастрихт заедно с Шарл Паскуа в кампанията за референдума за ратифицирането на договора, Анри Гено влиза в кабинета на министъра на вътрешните работи и на околната среда през 1994 година. Съветникът се отдалечава от Паскуа в момента на сближаването си с Филип дьо Вилие. Наистина Гено симпатизира повече на Сеген. Докато сондажите и голяма част от депутатите на десницата смятат, че министър-председателят Едуар Баладюр ще победи на президентските избори през 1995 година, Сеген и неговият сътрудник се сближават с Жак Ширак.

Връщане към идеята за „социалната пукнатина“

Анри Гено дава тона на кампанията на Жак Ширак в сянката на своя ментор. Подхващайки от политолога Марсел Гоше неговото понятие за „социална пукнатина“, той го превръща в централна тема на неоголисткия кандидат. Все пак, когато Жак Ширак е избран, той се обвързва с по-класическата политика, поверена на Ален Жупе. Филип Сеген наследява председателското място в Националната асамблея. И Анри Гено е назначен за генерален комисар на планирането през септември 1995 година. През 1997 разпускането на Националната асамблея води до създаването на ляво правителство под ръководството на Лионел Жоспен. През януари 1998 година Анри Гено изработва доклад върху безработицата, който му навлича гнева на новия министър-председател. Изводите са публикувани в съчинение, озаглавено „Безработица, френският случай“, написано заедно с икономиста Жан-Пол Фитуси и социолога Робер Кастел. Според авторите безработицата е спирала, от която става все по-трудно да се излезе. Осветлени са и проблемите на временната заетост. Анри Гено е принуден да подаде оставка.

Труден период

През 1999 г. той намира убежище при своя приятел Шарл Паскуа. Една година съветникът работи върху хартата за благоустройство и развитие на департамента О дьо Сен. Но преди всичко участва в авантюрата „Движение за Франция“. Ръководената от Шарл Паскуа и Филип дьо Вилие партия на суве-

ренистите защитава най-вече знамето си по време на европейските избори през 1999 година. Сега е ред на Сеген да се моли на Гено. Бившият председател на Националната асамблея е станал шеф на „Сбор за републиката“ и се домогва до парижкото кметство. Той убеждава бившия си съветник да участва в избора в пети район. Обаче екипът на Сеген е разгромен и неговата листа в този район е смазана от отлъчения Жан Тибери. Гено не достига бариерата от 10% на изразения вот и за него започва труден период на отдръпване от политиката. През 2003 година той се захваща отново с административни мисии в Агенцията за разпространяване на технологична информация и Агенцията за контрол на енергетиката. Този безсъдържателен период използва за създаване на връзки в средите на медиите: от 2000 до 2006 Анри Гено пише ежедневна хроника в „Еко“ и „Ла Кроа“. Същата година е приет в Сметната палата.

„Перото“ на кандидата Саркози

За президентската кампания през 2007 година Никола Саркози се обръща към човека, чийто глас е довел до победата на Жак Ширак дванайсет години по-рано. Произнесената в Нем от вътрешния министър, кандидат за върховната държавна длъжност, реч през месец май 2006 дължи много на Анри Гено. Съветникът в сянка дава на Никола Саркози необходимото историческо вдъхновение, за да заеме президентската длъжност, вдъхновение, което несъмнено му липсва. Кампанията му е белязана

от голистки тон. Така представителят на десницата обхваща във визията си за Франция великите фигури на левията: Виктор Юго, Жан Жорес и Леон Блум. На 27 април на митинг в Тулуза той почти цял час говори за наследството на великите личности от „някогашната левица“ и за „наследството на десницата, включващо работа, платени отпуски, социално осигуряване, застраховка при безработица“ – на същото основание както съвременната левица. Под перото на Анри Гено последната е затънала в „консерватизъм“ и „бездействие“, обвинена, че е отговорна за „обществения упадък“.

Позоваването на Ги Моке

Подобни са и речите в Перигьо и Ажан. В последното обръщение антиевропейската мисъл на „перото“ на кандидата се разпознава лесно, защото анализът на последствията от преминаването към еврото изглежда негативен. През октомври 2007 година Анри Гено се връща към въображаемия политически образ на левията. Тогавя той изважда на бял свят фигурата на Ги Моке, млад участник в Съпротивата, комунист, и я слага в пантеона от герои на Никола Саркози. На въпроса „Защо този текст толкова е трогнал Саркози?“ съветникът ще отговори: „Това е вълнуващ текст. По време на кампанията прочетоха пасаж от него по време на реч. Беше много силен момент. Малко по малко той стана добре познат акцент от кампанията. Нямаше никакви предварителни сметки“. Гено негласно признава, че

сам е добавил тази страница от историята в обръщението на своя кандидат. Когато е вече на власт, Никола Саркози отдава почит на разстреляния младеж и на неговите другари в борбата, после задължава преподавателите да прочетат последното писмо на участника в Съпротивата на учениците си.

Отрицател на май 1968 година

Авторството на други теми на кандидата Саркози е приписано на Гено много бързо, особено тази за ликвидирането на наследството от май 1968. Никола Саркози обявява намерението си да сложи край на все по-честите през 90-те години демонстрации на разкаяние (за Виши, за колониализма...) и прави това под влиянието на Гено. Кандидатът, който е на път да спечели президентските избори, представя теми, които неговият съветник обмисля от почти десет години. Той вече ги е излагал по време на авантюрата с „Движение за Франция“ на Шарл Паскуа и отговаря така на „Л'Юманите“ през 1998 година: „Конформизмът е компромисът на рентниерите, някои наследници на май 1968 и технократите, който води до омраза към държавата и апология на принципа „всеки за себе си и парите са господар“. С други думи, това е смесица от реакционерство, либерализъм и либертарианство и може да се формулира така: законът на джунглата, плюс морала на едрия собственик, плюс елитарността... Програмата е ясна: човешкото същество се смята за средство, работата за променлива, отхвърлянето – средство

за регулиране, Франция – предприятие, което ще живее над своите възможности. Подтекст: ще има прекалено много преразпределяне, прекалено много обществени протекции, прекалено много комунални служби“.

Сив кардинал в Елисейския дворец

Анри Гено коригира образа на прекален привърженик на атлантизма, който си е изградил Никола Саркози по време на тази кампания. В тулузката реч прозира подходът, който трябва да привлече електората от центъра и умерената десница. Щом Никола Саркози е избран, Анри Гено се присъединява към групата в Елисейския дворец. Вече е сив кардинал в сърцето на властта. Официално е назначен за специален президентски съветник. „Перото“ на президента се настанява в кабинета, който е заемал Валери Жискар д’Естен по време на своя седемгодишен мандат. Този ъглов салон години наред е бил запазен за началника на кабинета на президента, но Гено го изтръгва със сила от Еманюел Миньон, титуляра на тази длъжност при Никола Саркози. Той продължава да прави онова, което е довело до успех по време на кампаниите през 1995 и 2007 година: да пише речи, които открояват нови теми на управлението.

Оспорваната реч в Дакар

На 26 юли 2007 година Никола Саркози произнася обръщение в Дакар, което оставя следа и поражда полемика. Признавайки, че колонизацията е била грешка, речта на френския президент все пак приписва забавянето на развитието на африканците на самите тях. За него „африканецът не е навлязъл достатъчно в историята... Проблемът на Африка е, че тя живее в настоящето с прекалена носталгия по изгубения рай на детството“. Саркози веднага е разкритикуван, най-вече от своя домакин, сенегалския президент Абдулай Уад. Редакторът на речта Анри Гено е следващата цел на атаките. Във Франция Бернар-Анри Леви поставя ударението най-вече върху връзката на възгледите на Гено с тези на Шарл Морас*. Тогава съветникът кръстосва шпаги с опонентите си и поема отговорността за пасажите, които са в основата на дебата. Несъмнено той е потърсил вдъхновение от генерал Дьо Гол, който през 1947 година е заявил: „Благодарение на нас народите от всички човешки раси, по-голямата част от които някога са били потънали в хилядолетна пасивност, когато историята дори не се е записвала, ще открият на свой ред свободата, прогреса, справедливостта

* Френски публицист и поет, поддържал режима във Виши – Б. ред.

Вдъхновител на Средиземноморския съюз

Анри Гено играе важна роля във външната политика на Никола Саркози. Президентският съветник отдавна се противопоставя на политическата интеграция на Франция в Европа и гласува с „не“ на референдума през 2004 година. По време на кампанията през 2008 той вкарва в програмата на Никола Саркози проект за съживяване на евросредиземноморския диалог. Този диалог е започнат пред 1995 година от Барселонския процес, но тъпче на едно място поради приоритетите на Европейския съюз за интеграция на новопостъпилите през 2004 страни. Сивият кардинал предлага той да се задвижи отново на различна база. Идеята е представена от Никола Саркози по време на реч в Тулон на 6 май 2007 година, посред кампанията. Уточнява се с речта в Танжер, произнесена на 23 октомври, когато той е вече президент: само средиземноморските страни от Европейския съюз ще станат част от нова група, която ще бъде кръстена Средиземноморски съюз.

Средиземно море срещу Европа

Германия тълкува проекта като модел, конкурентен на ЕС. Изглежда, че това тълкувание не е далеч от истината, особено като се вземат предвид колебанията на Анри Гено относно Съюза – общоизвестни и потвърдени във времето. Впрочем сиви-

ят кардинал, който е в основата на проекта, е нападнат, докато е в командировка от другата страна на Рейн през януари 2008 година. Дипломатическият инцидент със секретаря на германската държава по европейските работи Райнхард Силберберг едва е избегнат. Накрая Средиземноморският съюз, измислен от Анри Гено, става обект на компромис с Ангела Меркел през март. Той е учреден много тържествено в Париж на 13 юли заедно с всички държави от Европейския съюз.

Анри Гено често ходи „на терен“ като Никола Саркози. Така в началото на лятото на 2009 година той се появява на първите страници на медиите – оказал се е посред нощ в полицейска кола на департамента Сен Сен Дьони, която е обстреляна с камъни. Съветникът искал лично да разбере каква е действителността в предградията. Той просто предупредил Клод Геан – генералния секретар на Елисейския дворец, и се отзовал на поканата на Насър Медах, префекта на департамента.

Напрежение в коридорите на Елисейския дворец

Тези разпавии изтощават специалния съветник на президента. В Елисейския дворец той се сблъсква с други сиви кардинали на Никола Саркози. Клод Геан е „господин Сигурност“ и е придружавал бившия министър на вътрешните работи по пътя към властта. Когато става генерален секретар на Елисейския дворец, Геан е проевро-